

KONCEPCJA INSTYTUTU PEDAGOGIKI SPECJALNEJ
KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI WYCHOWAWCÓW DO SZKÓŁ I ZAKŁADÓW
SPECJALNYCH.

Zasadnicza koncepcja budowy programu dydaktyczno wychowawczego Instytutu Pedagogiki Specjalnej polega na uwzględnieniu czterech podstawowych zadań:

- 1/ dostarczenie studentom warunków poznawczych - wychowawczych, które pomogą im kształtować swoją osobowość psychospołeczną/ poglądy, postawy, właściwości charakteriologiczne, poziom kulturalny/, niezbędną do doskonalenia ich pracy z dziećmi odchylonymi od normy,
- 2/ dostarczenie im wiedzy o człowieku w normie i poza normą, /mechanizmy biologiczne, psychologiczne, socjologiczne/ ze szczególnym uwzględnieniem przydatności tej wiedzy dla pracy pedagoga specjalnego,
- 3/ dostarczenie wiedzy specjalistycznej z zakresu jednego działu pedagogiki specjalnej /pogłębienie wiedzy o dziecku o danym odchyleniu od normy i danie wiedzy o ogólnych swoistych drogach rewalidacji w zakresie danego upośledzenia/ oraz opracowanie umiejętności zawodowych w zakresie obranego kierunku specjalizacji,
- 4/ doskonalenie technik dydaktyczno wychowawczych i rewalidacyjnych usprawniających warsztat zawodowy.

Zadania te nakreślają następującą problematykę pracy dydaktyczno wychowawczej Instytutu.

- 1.-Przewidywane jest kształcenie wychowawczyń przedszkolnych, wychowawców oraz nauczycieli i instruktorów szkół zawodowych specjalnych /na Dziale Zaocznym/.

KSZTAŁCENIE OGÓLNE.

Wykłady i konwersatoria oraz zajęcia praktyczne z zakresu:

- 1/ Wybrane zagadnienia z filozofii, które mają na celu:
 - a/poznanie i krytyczną analizę reprezentowanych systemów filozoficznych,
 - b/pogłębienie znajomości praw logiki i wzbogacenie kultury pojęciowej,
 - c/pomoc w wyrobieniu własnego światopoglądu na zasadach socjalistycznych,
 - d/zrozumienie współczesnych przemian w oparciu o socjologiczną analizę różnych prądów społecznych.
2. Fonetyka - jako zapoznanie z budową i funkcjonowaniem narządów oddychania, mowy i słuchu co stanowi podstawę zrozumienia przyczyn powstawania wad wymowy, oraz sposobów walki z nimi.
3. Problemy opieki społecznej nad dzieckiem i matką w skali państwowej/praktyka pedagogiczna/ oraz rodziną dziecka normalnego - hospitacje wybitnych instytucji i zakładów warszawskich i wykłady specjalistów wprowadzających w tę problematykę.
4. Wychowanie z zakresu kultury i sztuki /zwłaszcza
a-b wychowanie muzyczne i plastyczne/.

Wprowadzenie w dziedzinę kultury i sztuki poprzez doskonalenie własnej twórczości i odtwórczości, oraz wrażliwości artystycznej poprzez analizy utworów muzycznych i dzieł plastycznych.

c/Udostępnia się cykl wykładów wybitnych specjalistów, dające wiedzę z zakresu technik artystyczno - kulturalnych.

Formy realizacji i uwagi:

Wykł. i konwersatoria
I, II i III sem.
2 godz. tygodniowo.

I i II semestr
2 godz. tygodniowo.

Hospitacje obejmują zakłady tego typu jak Instytut Matki i Dziecka, Centralna Poradnia Przeciwności, Weneryczna, Poradnia zdrowia Psychicznego itp.

Zajęcia z zakresu plastyki I i II semestr
2 godziny tygodniowo.

Użytkowanie wraz z elementarzem wiedzy muzykologicznej- sem. III i IV 2 godz. tyg.

Udostępnienie koncertów, przedstawień teatralnych, organizowanie zwiedzania miejsc historycznych, oraz zabytków i muzeów warszawskich - sporadycznie.

W cyklach tych uwzględnia się zwłaszcza teatr i literaturę dziecięcą. Co 2 tygodnie 2 godziny na 2-gim semestrze.

5. Wychowanie fizyczne.

Ćwiczenia fizyczne
usprawniające, pływanie
I, II, III, IV sem.
1 godz. tygodniowo.

6. Lektoraty języków obcych: rosyjski
angielski
francuski

I, II i III semestr
2 godziny tygodniowo.

II Wiedza o człowieku w normie

Człowiek jako zjawisko bio-psycho-społeczne
musi być poznany z 3 punktów widzenia: biolo-
gicznego, psychologicznego i społecznego -
razem ze sobą jaknajściślej sprzężonych.
Temu trojgłemu punktowi widzenia o wiedzy
o człowieku odpowiadać powinny w programie
Instytutu następujące działy: /opracowywane
na wykładach i ćwiczeniach./

1. Nauki biologiczne

a/ Anatomia i fizjologia człowieka /jako wiedza
o podstawowych właściwościach budowy ciała
człowieka i czynności najważniejszych narzą-
dów, oraz czynności organizmu jako całości/.

Wykłady w I semestrze
2 godz. tygodniowo

b/ Anatomia i fizjologia układu nerwowego.
/jako zapoznanie studentów z podstawowymi za-
gadnieniami neurofizjologii ze szczególnym
uwzględnieniem wyższych czynności nerwowych/.

Wykłady w I semestrze
2 godz. tygodniowo.

c/ Rozwój fizyczny dziecka /jako wyszczególnienie
wiadomości z zakresu anatomii i fizjologii w za-
kresie praw rozwojowych dziecka/.

Wykłady wraz z pokazami
w Klinice Pediatrycznej
na I i II semestrze
2 godz. tygodniowo.

2. Nauki psychologiczne -
pedagogiczne.

A. Psychologia człowieka normalnego z uwzględnie-
nieniem działów:

a/ Psychologia ogólna ujmowana jako nauka o pra-
wach ogólnych rządzących zjawiskami psychicznymi

b/ Psychologia rozwojowa uwzględniająca zjawiska
psychiczne w aspekcie dynamizmu rozwojowego
z uwzględnieniem swoistości bio-psychicznych
dziecka i młodzieży.

Obecnie nie opracowuje
się oddzielnie psycho-
logii ogólnej, z powodu
braku godzin wykładowych
Włącza się ją jako
wstęp do innych działów
psychol. nawiązując do
wykł. o funkcjonowaniu
układu nerwowego.
I i II semestr
2 godz. wykł. i 1 godz.
ćw. tygodniowo.

c/ Psychologia wychowawcza odzwierciedlająca
praworządność różnorodnych wpływów wycho-
wawczych na dzieci i młodzież.

U w a g a: Psychologia rozwojowa opracowana
była poprzednio na I sem. a wychowawcza na
III i IV semestrze. Obecnie wykłady z psycho-
logii wychowawczej są tylko na IV sem.

D e z y d e r a t: przywrócenie tych wykładów
na III semestrze.

Ćwiczenia z psychologii obejmują:

/hospitacje żłobków, przedszkoli, obserwacje
dzieci szkolnych w ich domach, szkołach, inter-
natach i innych terenach, demonstracje uczeniów
podczas ćwiczeń w Instytucie, sporządzanie cha-
rakterystyk obserwowanych dzieci.

III sem. 2 godz. wykł.
i 2 godz. ćwicz. tyg.
IV sem. 2 godz. wykładów
tygodniowo.

Na ćwiczenia te przeznaczone jest obecnie po
1 godz. tyg. w I sem. zaś
w II po 29. Poprzednio
ćwiczeń w I sem. nie było,
co było skuszone, ponieważ
zaczynały się w II, po
przygotowaniu do nich na
I r. przez 2 godz. wykł.

B. Pedagogika ogólna.

-/która na tło myśli pedagogicznej daje prze-
gląd wybranych zagadnień dotyczących świadomego
organizowania wpływu na kształtowanie się
osobowości przyszłego człowieka i pozwala
ukształtować własną postawę pedagoga wychowują-
cego członków społeczeństwa socjalistycznego.

Seminaria i konwersatoria
w sem. I, II, po 2 godz. tyg.
/1 godz. wykł. i 1 godz. ćw./

C. Propedeutyka pracy dydaktyczno - wychowawczej.

/seminaria, na których są opracowywane wybrane
zagadnienia z zakresu niektórych wybranych sys-
temów dydaktycznych, stanowiących podstawę no-
woczesnych myśli dydaktycznych/.

Seminaria i konwersatoria
w sem I i II, 1 godz. tyg.

3. Nauki socjologiczne.

-Socjologia /jako opracowanie praw oddziaływa-
nia zbiorowości na biopsychiczną strukturę jed-
nostki oraz wpływu odwrotnego ze szczególnym
uwzględnieniem problemu socjalizacji jednostki
przez wpływ różnego rodzaju grup społecznych
oraz kultury, wpływu kultur społecznych na tło
różnego typu zależności społecznych.

Przedmiot dotąd nie wprowadzony jako oddzielny./Do-
tychczas problemy socjolo-
giczne są omawiane sporę-
dycznie w powiązaniu z te-
matyką filozoficzną oraz
sporadycznie w związku z te-
matyką środowiskową. Niezbę-
ne jest jednak poznanie
z całokształtem problematy-
ki socjologicznej jako zbioru
praw naświetlających zjawis-
ka społeczne.

Stąd dezyderat:

wprowadzenie tego przedmio-
tu w sem II, 2 godz. tygodniowo

III.4 WIEDZA O CZŁOWIEKU ODCHYLENĄ OD NORMY.

/ze szczególnym uwzględnieniem dziecka i młodzieży/.

Uwagi ogólne: zgodnie z przeważającą odchylen od normy, których wpływy ogarniają zawsze całość kształtu bio-psycho-społecznych warunków człowieka, w tym drugim dziale wiedzy o człowieku nie wyodrębniamy /w postaci poszczególnych wykładów/ tych trzech punktów widzenia, licząc się z tym, że podstawowe wiadomości w każdej z tych dziedzin mają oni już wypracowane w I Dziale "Wiedzy o człowieku".

w II Dziale wiedzy o człowieku -/dotyczącym odchyleń od normy/ organizujemy następujące wykłady i konwersatoria:

1. Patologia ogólna. semestr II, 2 godz. tyg.
2. Psychopatologia ogólna. Wykłady w Klinice Psychiatrycznej wraz z pokazami w II i III sem. po 2 godz. tygodniowo.
/jako zaznajomienie studentów z podstawowymi zagadnieniami dotyczącymi najbardziej ogólnych zjawisk i stanów patologicznych, nerwowych i psychicznych, przyczyn tych schorzeń, mechanizmów ich rozwoju i reakcji organizmu na działanie czynników chorobotwórczych./
3. Psychopatologia dziecka. Wykłady i konwersatoria w III i IV semestrze. Przewidziano pokazy. 2 godz. tygodn.
/jako zaznajomienie studentów z zaburzeniami nerwowymi i psychicznymi występującymi u dzieci na skutek organicznych i funkcjonalnych schorzeń nerwowych, ze szczególnym uwzględnieniem dynamizmu rozwojowego dziecka i wpływów środowiska zewnętrznego./
4. Patosocjologia. Wykłady te nie zostały dotąd wprowadzone. Tu wysuwamy dążydość wprowadzenia tej tak ważnej dla pedagogów specjności- sem. III 2 godz. tyg.
/jako wprowadzenie w rozumienie wpływów czynników społecznych ujemnie oddziałujących na kształtowanie się osobowości, oraz orientowanie się w społecznych przyczynach dezintegracji osobowości i dezintegracyjnego wpływu jednostki na różnego typu grupy społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem problemu młodzieży./

5. Mechanizmy odchylenia od normy.

/obrazy psychofizyczne dziecka i młodzieży "specjalnej" - jako nakreślenie wpływu poszczególnych, opracowywanych w Instytucie 5 rodzajów odchylenia od normy /A - upośledzenia zmysłowego, B - ślepoty, C - głuchoty, D - schorzeń somatycznych i nerwowych, E - niedostosowania społecznego, oraz konsekwencji tego wpływu w zakresie potrzeb warunkujących motywację zachowań się osobników w dany sposób odchylonych od normy/.

Ostatnio te wykłady zostały włączone do tzw. "metody" poszczególnych działów prowadzonych przez specjalistów. Patrz I - 7 s.

IV - TEORIA I PRAKTYKA PRACY REWALIDACYJNEJ Z DZIECKIEM ODCHYLENĄ OD NORMY.

Wykłady /oraz konwersatoria i seminaria/ wspólne dla wszystkich działów.

1. Pedagogika Specjalna

/jako nauka o ogólnych prawach rządzących procesami rewalidacyjnymi, oraz o swoistych drogach rewalidacji w odniesieniu do poszczególnych odchyleń od normy/.

Wykłady i ćwiczenia w III i IV semestrze 2 godz. tygodniowo.

2. Rewalidacja inwalidów w skali krajowej.

/jako część pedagogiki specjalnej obejmująca rewalidację inwalidów tzn. osoby dorosłe z różnymi odchyleniami od normy, wymagające przywrócenia im zdolności do pracy, zwłaszcza za zawodowej, przegląd obecnych form pracy udzielanej przez Państwo i organizacje społeczne./

Wykład jeszcze nie wprowadzony dla wszystkich działów, aczkolwiek jest niezbędny dla wszystkich studentów a nie tylko dla specjalizujących się w dziale przewlekle chorych jak było dotąd. proponowane - III i IV sem po 2 godz. tygodn.

WYKŁADY DLA POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁÓW.

3. Kryminologia.

Wykłady dla działu niedostosowanych społecznie

4. Ustawodawstwo i sady dla nieletnich.

5. Schorzenia dziecięce.

Wykłady dla działu przewlekle chorych.

6. Fonetyka dla głuchych.

Wykłady dla dzieci głuch.

7. Metodyka nauczania i wychowania w poszczególnych działach specjalistycznych.

/uwzględnione są następujące działy: upośledzonych umysłowo, niewidomych, głuchych, przewlekle chorych i niedostosowanych społ. W skład poszczególnych problemów teoretycznych w ramach tego kompleksu wykładów, ćwiczeń, seminariów i przeprowadzonych praktyk wchodzi następujące przedmioty:

Projektowane jest zorganizowanie działu logopedycznego/rocznego/ Uwaga: każdy student specjalizuje się tylko w zakresie jednego działu peda. specjalnej.

a/ Mechanizmy neurologiczne, psychofizyczne
i społeczne charakterystyczne dla dziecka o danym odchyleniu od normy.

b/ Działanie wychowania dzieci o danym odchyleniu od normy.

c/ Metodyka rewalidacji dziecka o danym odchyleniu od normy, /inaczej metodyka wychowania i nauczania w zakresie jednego z w/w rodzajów upośledzeń/ w tym organizacja i metodyka pracy rewalidacyjnej w danym dziale działu w zakresie:

- c-1. - opieki wychowawczej,
- c-2. - zajęć przedszkolnych,
- c-3. - zajęć szkolnych,
- c-4. - zajęć pozaszkolnych,
- c-5. - wychowania fizycznego.

W tym dziale problemowym specjalny nacisk Instytut kładzie na o r g a n i z o w a n i e

p r a k t y k, mających różną tematykę, różne formy organizacyjne i różne zakresy tematyczne.:

- hospitacje wybitniejszych zakładów i szkół dla dzieci odchylonych od normy wszystkich działów.
- osobista praca nauczycielsko wychowawcza w zakładach i szkołach wybranej przez studenta specjalizacji nasyciona coraz większą odpowiedzialnością i własną twórczością.
- praktyka w zakresie obserwacji dzieci obranego upośledzenia /wraz z nabywaniem technik wywiadów/. Praktyka odbywa się w Pracowni Profilaktycznej i Psychopedagogicznej Instytutu.
- praktyka w zakresie zbierania katannezy. j.w.

W poprzednich latach traktowany jako przedmiot oddzielny /i co nadal jest pożądane/.

Obecnie włączone do "metodyk" pożądane potraktowanie tego przedmiotu jako oddzielnego dla wszystkich słuchaczy.

U w a g i: wszystkie te przedmioty specjalistyczne opracowywane na III i IV semestrze.

Punkt abc1, c3 - opracowuje metodyk danego działu w sem. III - 4 godz. tyg. wykł. w IV sem. 5 godz. wykł. i 2 godz. seminarium. c2 - nie zostało jeszcze wprowadzone, c4 i c5 - prowadzą specjaliści od zajęć pozaszkolnych VIII i IV sem. 2 godz. tyg., i od WF - I, II, III i IV sem. 1 godz. tyg.

Wszyscy studenci w ciągu I sem. przechodzą hospitacje z zakresu wszystkich rodzajów upośledzeń. W II, III, IV sem. słuchacze dzielą się na specjalności i pracują jak w zakładach obranego typu /hospitacje II i III roku odbywają się w Warszawie, w zakładach podwarszawskich w ciągu 1 dnia w tygodniu. /6 godzin tygodniowo/ W IV sem. na terenie całej Polski w ciągu 1 tygodnia na miesiąc/. Pożądane przywrócenie praktyk tego ostatniego typu w III semestrze.

V. - DOSKONALENIE TECHNIK Z ZAKRESU WARSZTATU.
DYDAKTYCZNO WYCHOWAWCZEGO

1. Ortofonia praktyczna /sprawdzenie stanu i usunięcie błędów wymowy studentów, doskonalenie podstawowych elementów ich wymowy, artykulacja, wydech, głos, doskonalenie ekspresyjnego czytania/.
Teoretyczne podstawy podane na wykładach w grupach, poza tym indywidualne ćwiczenia z pojedynczymi słuchaczami w Poradni Ortofonicznej I i II sem.
2 godz. tygodniowo.
2. Zajęcia praktyczno techniczne /jako wszechstronne przeszkolenie studentów w różnego rodzaju technikach artystyczno technicznych i praktycznych, które będą podstawą prac ręcznych przeprowadzanych z dziećmi upośledzonymi młodszymi na zajęciach pozalekcyjnych w kl. I - IV w przedszkolach.
I i II semestr po
2 godziny tygodniowo.
3. Przysposobienie zawodowe /jako kształtowanie umiejętności posługiwania się narzędziami i urządzeniami technicznymi oraz obróbki różnych materiałów, tworzyw i zaznajomienie się z podstawowymi zasadami społecznego procesu wytwarzania oraz organizacji i bezpieczeństwa pracy/.
I i II semestr po
2 godziny tygodniowo.
4. Niektóre techniki artystyczno oświatowe. /Technika żywego słowa, organizacja bibliotek dziecięcych, czytelnictwa itd.
Cykl wykładów ze zwiędzaniem np. biblioteki dziecięcej oraz ćwiczeń z zakresu żywego słowa przez wybitnych specjalistów w danych dziedzinach. Patrz 1,2, II sem. 2 godz. co dwa tyg.
5. Techniki audiowizualne /jako pomoc w prowadzeniu lekcji.
I sem. 1 godz. tygodn.
6. Technika obserwacji dziecka /włączona jest w ćwiczenia z psychologii/, w godz. pracy Pracowni.
7. Technika przeprowadzania wywiadów środowiskowych.
Zajęcia przeprowadza Pracownia Profilaktyczna Instytutu i Pracownia Psychopedagogiczna.
8. Technika zbierania katannezu.

1. Wprowadzenie w Działe głuchych przedmiotów /teoria i ćwiczenia praktyczne/: stosowanie aparatów akustycznych w nauce głuchych.
2. Wyodrębnienie Wykładów z patofizjologii analizatora wzrokowego /w Dziale niewidomych/ i analizatora słuchowego /Dziale głuchych/.
3. Wprowadzenie podstawowych zasad pielęgniarstwa /na Dziale przewlekle chorych/.
4. Wprowadzenie Działu Wychowawców zakładów poprawczych /na Dziale niedostosowanych społecznie/ wraz z problematyką pracy kuratorów sądowych.
5. Wprowadzenie metodyk: biologii, języka polskiego i historii polskiej.